

УДК [378.011:005.336.2]:378:373.3.011.3-051
DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-104-107

Тягур Василь Михайлович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Басараб Валерій Васильович,
викладач,
Король Ніна Вікторівна,
викладач,
Куцик Ольга Гаврилівна,
викладач,
Гуманітарно-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету, м. Мукачєво

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлюються теоретичні аспекти проблеми професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Характеризуються поняття «компетентність», «професійна компетентність» та на цій основі представлено авторське визначення «професійна компетентність майбутнього вчителя початкових класів». Зазначено, що формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів автори розуміють як цілеспрямований процес, який здійснюється на основі певних умов, з використанням відповідних розвиваючих технологій і передбачуваним результатом розвитку професійних та особистісних умінь.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, майбутній вчитель початкових класів, професійна підготовка, професійна компетентність, професійна компетентність майбутнього вчителя початкових класів.

Постановка проблеми. Сучасна компетентнісна парадигма освіти вимагає від закладів вищої освіти підготовки висококваліфікованого вчителя початкових класів, який володіє потенційними можливостями творити в нових умовах життя, вмє швидко і ефективно вирішувати професійні завдання, здатний перетворювати педагогічну реальність і досягати дієвих результатів. Відповідно до запитів сучасної початкової школи, учитель повинен мати відповідний рівень розвитку професійного мислення для вирішення освітніх завдань, володіти відповідними професійними знаннями, перейти від нормативно-виконавської діяльності до проєктувальної, інноваційної та дослідницької; тобто, бути кваліфікованим, компетентним педагогом, готовим до постійного професійного удосконалення.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблеми професійної освіти є предметом дослідження І. Бєха, Г. Васяновича, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, В. Євтуха, І. Зязюна, Н. Ничкало, В. Семиченко, С. Сисоєвої та ін.; зокрема наукові доробки В. Андрущенко, В. Бондара, М. Євтуха, С. Зеєра, І. Зимньої, І. Зязюна, В. Кременя, А. Маркової, О. Пометун, Н. Протасової, Л. Хомич та ін. висвітлюють компетентнісний підхід у навчанні. Питання фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів розглядають у своїх працях Н. Бібік, В. Бондар, О. Івлєєва, Н. Кичук, О. Мельник, О. Савченко, Л. Сущенко, І. Титаренко, Л. Хоружа та ін. Нова українська школа ставить високі вимоги до сучасного вчителя початкових класів, особливо до рівня його професійної компетентності. Незважаючи на ґрунтовні дослідження різноаспектних проблем, що стосуються початкової ланки освіти вважаємо, що питання професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів потребує більш детального вивчення з огляду на реформаційні процеси у даній сфері.

Мета статті: висвітлити теоретичні основи професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Результати дослідження. Компетентнісний підхід в освіті полягає у підвищенні ролі інтелектуального, комунікативного, морального, когнітивного та інформаційного освітнього компонентів. Крім того, важливим завданням сучасної освіти є визначення складових компетентності, що забезпечують якість освіти. На основі аналізу наукових напрацювань (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський), О. Красовська вважає, що необхідно переорієнтувати навчальні програми і педагогічні технології на компетентнісний підхід, а це вимагає перегляду специфіки побудови освітнього середовища професійної підготовки. Адже саме компетентнісний підхід забезпечує формування фахової компетентності як інтегрованого багаторівневого утворення у цілісній професійній структурі

особистості вчителя початкової школи, спрямовується на досягнення поставленої мети, є показником сформованості професійно необхідних знань, умінь, навичок, якостей, цінностей і практичного досвіду самостійної та пошуково-дослідної роботи [5, с.42]. Погоджуємося з дослідницею, що реформування професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем. Ці зміни стосуються створення нових стандартів вищої освіти, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм, методів і технологій навчання. Цілеспрямоване набуття студентською молоддю знань, умінь і навичок у галузі педагогічної освіти, їх трансформація в компетентності сприяє особистісному культурному зростанню, розвитку освітніх технологій, здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому, на думку О. Красовської, важливим є усвідомлення поняття компетентності в суспільстві, що базується на знаннях, уміннях, досвіді, моделях поведінки. Важливо розуміти яких саме компетентностей необхідно набути фахівцєві і яким повинен бути результат професійної підготовки [5, с.40].

Компетенції встановлюють вибір системних характеристик для проєктування освітніх стандартів, навчальної літератури, вимірників якості освіти. Посилення уваги до компетенцій зумовлене рекомендаціями Ради Європи, які стосуються оновлення освіти, її наближення до замовлення суспільства. Функції компетенцій в навчанні відображають соціальне замовлення на підготовку молоді, є умовою реалізації особистісних смислів навчання; охоплюють реальні об'єкти навчальної діяльності для цілеспрямованого застосування знань, умінь і способів діяльності; формують досвід предметної діяльності учня; наявні в різних навчальних предметах і освітніх галузях; є міжпредметними елементами змісту освіти; дозволяють пов'язати теоретичні знання з їх практичним використанням; являють собою інтегральні характеристики якості підготовки і комплексного контролю учнів [7, с.11].

Поняття «компетентність» М. Армстронг визначає як, по-перше, корисний для опису такого типу поведінки (тих його аспектів), який потрібен організації для досягнення високого рівня ефективності. Це поняття допомагає сконцентрувати увагу на ключових питаннях поведінки, що впливають на результати. По-друге, поняття «компетентність», як вказує дослідник, можна використовувати для опису тих знань і умінь, які очікуються від працівника для ефективного виконання його обов'язків [1, с.80]. А. Хуторський зазначає, що компетенція включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що стосуються певного кола предметів і

процесів і необхідні для якісної продуктивної діяльності стосовно них. З огляду на це автор вводить у науковий обіг поняття «освітня компетенція» – сукупність смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня стосовно визначеного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно та соціально значущої продуктивної діяльності. Загальноосвітні компетенції потрібні не для всіх видів діяльності, у яких бере участь людина, а тільки для тих, що охоплюють основні освітні сфери й навчальні предмети [9, с.120].

Н. Бібік розкриває компетентність як соціально закріплений освітній результат. Тобто компетенції можуть бути виведені як реальні вимоги до засвоєння учнями сукупності знань, способів діяльності, досвіду ставлень з певної галузі знань, якостей особистості, яка діє в соціумі. Авторка передає поняття «компетенції» через усталені поняття «готовність до...», «здатність до...» [2, с.3]. М. Боритко визначає компетенцію як створену заздалегідь вимогу до навчальної підготовки того, хто навчається, як характеристику його професійної ролі, а компетентність – як ступінь відповідності цій вимозі, ступінь засвоєння компетенції, як особистісну характеристику людини [3].

Є. Мальцева вважає, що професійна компетентність учителя початкових класів обумовлена якістю професійної освіти і представляє собою гармонійний сплав професійних знань, умінь, ключових компетенцій і професійно-значущих особистісних якостей, які забезпечують успішну педагогічну діяльність [6, с.11]. Н.Колпакова в структурі професійної компетентності вчителя початкової школи виділяє такі компоненти професійної компетентності, як: методологічна, психолого-педагогічна і предметна. Причому, ієрархія даних компетентностей така, що методологічна компетентність, на думку дослідниці, є ключовою, психолого-педагогічна – базовою і предметна – спеціальною компетентністю. Автор у своєму дослідженні вказує на те, що ключова компетентність для вчителя проявляється у здатності знаходити інформацію, працювати з нею і на її основі вирішувати професійні завдання. Базова компетентність для вчителя – це здатність використовувати інформацію і технології для навчання школяра, які відповідають віковим особливостям дитини. Спеціальна компетентність для вчителя виражається, на думку Н. Колпакової, у здатності навчати дітей з використанням інформаційних технологій [4, с.96].

У контексті нашого дослідження користуємося критеріями компетентності вчителя початкових класів, обґрунтованими В.Берекою та А. Галас [7,с.25-27]: загальнокультурний, загальнопрофесійний, комунікативний, особовий, саморозвитку і самоосвіти.

1. Загальнокультурний критерій. Фахівцеві в галузі освітньої діяльності потрібна гарна загальна освіта, він повинен мати широкі і глибокі знання в різноманітних галузях. Виділяють такі показники професійної компетентності вчителя за загальнокультурним критерієм: загальний кругозір; інформованість у галузі культурних новинок; культура мовлення.

2. Загальнопрофесійний критерій. Успішне навчання в початковій школі можливо тільки в тому випадку, якщо вчитель повно і глибоко володіє змістом навчальних предметів на рівні сучасної науки, а також якщо цей зміст дібраний вчителем у чіткій відповідності до поставленої мети. Показниками педагогічної компетентності вчителя можна вважати: володіння змістом навчальних дисциплін; володіння сучасними теоріями й технологіями навчання і виховання; знання і реальний облік чинників, що забезпечують успішність педагогічної діяльності.

3. Комунікативний критерій. Професія вчителя належить до групи професій в системі «Людина - людина». Тому центральною складовою педагогічної діяльності є спеціально організоване спілкування. Інтерес до світу дитинства, потреба в спілкуванні є

необхідною передумовою професійного самовизначення вчителя. Ця потреба часто проявляється в прагненні бути наставником малюків, передавати їм необхідний інтелектуальний і моральний досвід, у бажанні дбати і піклуватися про них. Адже дитина молодшого шкільного віку ще не зовсім самостійна і самодостатня. Часто вчитель змушений виступати в ролі «мами», яка завжди прийде на допомогу в скрутну хвилину, підтримує розгубленого малюка, підкаже, як діяти в тій або іншій ситуації.

4. Особовий критерій. Якість професійної педагогічної діяльності, як і в будь-якій іншій діяльності, багато в чому визначається тими властивостями, що їх має фахівець, що виконує її. Для успішної праці педагогові необхідно володіти різноманітними особистими властивостями і якостями. Можна згрупувати професійно значущі якості педагога: професійна спрямованість особи, особлива зрілість і відповідальність, професійні ідеали, відповідність обраній професії; наявність специфічних професійних властивостей: організованість, ініціативність, вимогливість, справедливість, гнучкість, інтелектуальна властивість, креативність; наявність специфічних психофізіологічних властивостей: стійкість нервової системи, високий емоційно-вольовий тонус, хороша працездатність і витривалість до психоемоційних навантажень.

5. Критерій саморозвитку і самоосвіти. Професійний педагогічний потенціал учителя не може бути сформований раз і назавжди. Професійне вдосконалення в процесі накопичення досвіду практичної діяльності має здійснюватися на основі критичного і вимогливого ставлення педагога до себе і до своєї роботи. Постійне особисте і професійне зростання в ідеалі виступає як невід'ємна риса професіоналізму вчителя. Показниками професійної компетентності вчителя початкових класів за критерієм саморозвитку і самоосвіти можна вважати: самокритичність, вимогливість до себе; потреба в оновленні теоретичного і практичного досвіду педагогічної діяльності, схильність до інноваційної діяльності; дослідницький стиль діяльності.

Як зауважує О. Савченко, нові цілі і функції діяльності вчителя передбачають його фундаментальну психологічну дидактико-методичну підготовку, цифрову грамотність. А для цього потрібно здійснити чимало структурних та змістових змін у його підготовці (інтеграція дидактики і часткових методик, неперервна педагогічна практика, оволодіння педагогічною діагностикою та ін.). На жаль, в нинішній підготовці учителів, з погляду дослідниці, практичної спрямованості ще замало. Загалом, О.Савченко вважає, що підготовка майбутніх учителів початкових класів вимагає більш чіткої і послідовної прив'язки до потреб основного замовника - школи, де сучасний вчитель є класоводом, багатопредметником, психологом, соціальним захисником дитини та соціальним партнером батьків [8, с.7].

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Проведений нами аналіз наукових позицій щодо професійної компетентності дає можливість стверджувати, що для того, щоб учитель початкових класів був компетентним, необхідний високий рівень освіченості у різних сферах наукових знань та досконале володіння професійними уміньми. Отже, професійну компетентність майбутнього вчителя початкових класів визначаємо як інтегральну характеристику ділових та особистісних якостей, яка відображає рівень мотивації, знань, умінь і навичок, достатніх для здійснення педагогічної діяльності. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів розуміємо як цілеспрямований процес, який здійснюється на основі певних умов, з використанням відповідних розвиваючих технологій і передбачуваним результатом розвитку професійних та особистісних умінь. Перспективи подальших розвідок у даному напрямку вбачаємо у дослідженні педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Список використаних джерел

1. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами /М.Армстронг. - СПб.: Питер, 2004. - 831 с.
2. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результаті початкової освіти /Н.Бібік //Початкова школа, 2010. - № 9. - С. 1-4.
3. Борьтко Н. М. Профессионально-педагогическая компетентность педагога [Электронный ресурс] /Н.М. Борьтко. Интернет-журнал «Эйдос», 2007. - Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-10.htm>
4. Колпакова Н. В. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя начальных классов средствами развивающих технологий: Дисс... канд.пед.наук /Н.В.Колпакова. - Бийск, 2006. - 217с.
5. Красовська О. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в галузі мистецької освіти /О.О.Красовська //Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ, 2016. - Вип. 1. - С. 39-48.
6. Мальцева Е. В. Развитие профессиональной компетентности учителей начальных классов в системе непрерывного педагогического образования /Е.В.Мальцева. Йошкар-Ола, 2006. - 261 с.
7. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навчально-методичний посібник для вчителів / Автори-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. - 496 с.
8. Савченко О. Я. Початкова освіта в контексті ідей нової української школи. Початкова освіта : Методичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі типової освітньої програми для 1 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (колективу авторів під керівництвом О.Я. Савченко); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України щодо впровадження ідей Нової української школи в початковій освіті. Київ : УОВЦ «Оріон», 2018. - С. 4 - 8.
9. Хуторской А. В., Хуторская Л. Н. Компетентность как дидактическое понятие: содержание, структура и модели конструирования /А.В.Хуторской, Л.Н.Хуторская //Проектирование и организация самостоятельной работы студентов в контексте компетентностного подхода: Межвузовский сб. науч. тр. / Под ред. А. А. Орлова. Тула, 2008. - Вып. 1. - С.117 - 137.

References

1. Armstrong M., 2004. Praktika upravleniya chelovecheskimi resursami [Human Resource Management Practice]. St. Petersburg: Peter, 831 p.
2. Bibik N., 2010. *Kompetentnist' i kompetensiyi u rezul'tati pochatkovoyi osvity* [Competence and competences as a result of primary education]. "Primary school". Vol.9, pp. 1-4.
3. Borytko N.M., 2007. *Professional'no-pedagogicheskaya kompetentnost' pedagoga* [Professional and pedagogical competence of a teacher]. Available at: <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-10.htm>
4. Kolpakova N.V., 2006. *Formirovaniye professional'noy kompetentnosti budushchego uchitelya nachal'nykh klassov sredstvami razvivayushchikh tekhnologiy* [Formation of professional competence of a future primary school teacher by means of developing technologies]. Dissertation of a candidate of pedagogical sciences. Biysk, 217p.
5. Krasovskaya O.O., 2016. *Formuvannya profesynoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya pochatkovoyi shkoly v haluzi mystets'koyi osvity* [Formation of professional competence of the future elementary school teacher in the field of art education]. "Psychological and pedagogical bases of humanization of educational process in school and high school". Vol.1, pp. 39-48.
6. Maltseva E.V., 2006. *Razvitiye professional'noy kompetentnosti uchiteley nachal'nykh klassov v sisteme nepreryvnogo pedagogicheskogo obrazovaniya* [Development of professional competence of primary school teachers in the system of continuous teacher education]. Yoshkar-Ola, 261p.
7. Bereka V.E., Galas A.V., 2018. *Profesynna kompetentnist' vchytelya pochatkovykh klasiv: navchal'nometodychnyy posibnyk dlya vchyteliv* [Professional competence of elementary school teachers: a textbook for teachers]. Kharkov: Morning Edition, 496 p.
8. Savchenko O. Ya., 2018. *Pochatkova osvita v konteksti idey novoyi ukrayins'koyi shkoly. Pochatkova osvita: Metodychni rekomendatsiyi shchodo vykorystannya v osvith'omu protsesi typovoyi osvith'oyi prohramy dlya 1 klasiv zakladiv zahal'noyi seredn'oyi osvity; typova osvith'na prohrama dlya zakladiv zahal'noyi seredn'oyi osvity* [Elementary education in the context of the ideas of the new Ukrainian school. Primary education: Guidelines for the use in the educational process of a typical educational program for 1 classes of general secondary educational establishments; a typical educational program for general secondary educational establishments]. Methodological comments by leading scientists of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine on the implementation of the ideas of the New Ukrainian School in Primary Education. Kyiv: Orion UCC, pp. 4-8.
9. Khutorskoy A. V., Khutorskaya L. N., 2008. *Kompetentnost' kak didakticheskoye ponyatiye: sodержaniye, struktura i modeli konstruirovaniya*. [Competence as a didactic concept: content, structure and design models]. "Design and organization of students' independent work in the context of the competency-based approach: Interuniversity collection" red. Orlova A.A. Tula. Vol.1, pp. 117-137.

В статье освещаются теоретические аспекты проблемы профессиональной компетентности будущего учителя начальных классов. Характеризуются понятия «компетентность», «профессиональная компетентность» и на этой основе представлено авторское определение «профессиональная компетентность будущего учителя начальных классов». Отмечено, что формирование профессиональной компетентности будущего учителя начальных классов авторы понимают как целенаправленный процесс, который осуществляется на основе определенных условий, с использованием соответствующих развивающих технологий и прогнозируемым результатом развития профессиональных и личностных умений.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, будущий учитель начальных классов, профессиональная подготовка, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность будущего учителя начальных классов.

The purpose of the article is to theoretically substantiate of the essence of cultural competence of future primary school teachers. Research methodology: study and analysis of philosophical, psychological, pedagogical and cultural literature on the problem under research in order to theoretically summarize the key points. Analysis of the works of national and foreign scientists on the problem of research has made it possible to determine competence as an attribute of professionalism of a future specialist. It has been found out that purposeful acquisition of knowledge, skills in the field of pedagogical education by students, their transformation into competence promotes personal cultural growth, development of educational technologies, ability to respond quickly to the requests of the time. It has been characterized the leading positions of the researchers on the phenomenon of "professional competence" and the criteria of competence of primary school teachers. The authors of the article have noted that a high level of education in various fields of scientific knowledge and a high level of professional skills have been required for a competent primary school teacher to be competent. The authors have define the conception of "professional competence of the future primary school teacher" as an integral characteristic of business and personal qualities, which reflects the level of motivation, knowledge, skills and abilities sufficient to carry out pedagogical activity. The formation of professional competence of a future primary school teacher has been understood as a purposeful process that is carried out

on the basis of certain conditions, using appropriate developing technologies and the predictable result of the development of professional and personal skills. The study materials can be used in the professional training of future primary school teachers.

Key words: competence, competence approach, future elementary school teacher, vocational training, professional competence, professional competence of a future elementary school teacher.

УДК 371.15:373.29:378.22:372.4

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-107-110

Цюняк Оксана Петрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ

orcid.org/0000-0002-4573-1865

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті обґрунтовано сутність професійної готовності майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності; уточнено і цілісно розкрито її структуру. Розглянуто основні структурні компоненти професійної готовності (когнітивний, мотиваційний, рефлексивний, праксеологічний), визначено їх характеристики та проаналізовано зміст. Відповідно до окреслених компонентів встановлено критерії (інформаційно-змістовий, особистісно-мотиваційний, оцінно-рефлексивний, операційно-діяльнісний) та показники.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна готовність, майбутні магістри початкової освіти, інноваційна діяльність, компоненти професійної готовності, критерії та рівні професійної готовності.

Постановка проблеми. Провідною тенденцією сучасної вищої педагогічної освіти є підготовка майбутніх фахівців до інноваційної діяльності, що зумовлено інтеграцією України до європейського освітнього простору. Відомо, що соціальним замовленням сучасного українського суспільства є особистість конкурентоспроможного педагога, орієнтованого на інноваційну діяльність. У зв'язку з цим виникає необхідність в організації системи професійної підготовки майбутніх магістрів початкової освіти, яка б забезпечувала цілеспрямований процес формування їхньої професійної готовності до інноваційної діяльності.

Стратегічні напрями інноваційних перетворень у галузі освіти визначені в Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про інноваційну діяльність» (2014), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті (2002), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2014); Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), Концепції «Нова українська школа» (2016), Державному стандарті початкової освіти (2018), Наказі «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України (2015). Варто зазначити, що одним із ключових компонентів формули Нової школи є умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно. «Діти сьогодні хочуть сучасних, діти сьогодні хочуть креативних, діти сьогодні хочуть учителів, які насамперед розуміють їх» [8].

Проблема професійної підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності заслуговує на особливу увагу, оскільки нині актуальним є твердження: «Школа українська буде успішна, якщо до неї прийде успішний учитель. Він – успішний вчитель та фахівець – вирішить дуже багато питань щодо якості викладання, обсягу домашніх завдань, комунікації з дітьми та адміністрацією школи. До дітей має прийти людина-лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає» [8].

Відтак, щоб забезпечити успішну професійну підготовку майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності, потрібно здійснити системну характеристику означеного процесу, визначити концептуальні засади професійної підготовки, теоретично обґрунтувати й методично забезпечити таку систему у ЗВО, яка б заповнювала прогалини професійної підготовки майбутніх фахівців освітнього рівня «Магістр».

Аналіз актуальних досліджень і публікацій.

Дослідженням професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті становлення гуманістичної парадигми освіти займалися В. Андрущенко, В. Євтух, І. Зязюн, С. Клепко, В. Кремень, О. Сухомлинська та ін. Науковому розв'язанню проблеми вдосконалення професійної підготовки вчителя сприяли

дослідження тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та за рубежом (В. Андрущенко, О. Абдулліна, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Кузьміна, В. Кремень, Н. Ничкало, Л. Пуховська, Л. Хомич) та тенденцій розвитку системи університетської освіти (А. Алексюк, В. Сагарда, О. Глузман, Л. Коваль).

Мета статті: визначити сутність і структуру професійної готовності майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності.

Результати дослідження. Здійснений аналіз наукової думки щодо наявності системи професійної підготовки фахівців до інноваційної діяльності показав, що інтенсивність дослідження зазначеної проблематики постійно збільшується, хоча спостерігаються певні відмінності у наукових поглядах щодо її сутності. Вбачаємо необхідність у тому, щоб визначитися із понятійним апаратом у межах означеної проблеми. Тож, перш ніж аналізувати сутність поняття «професійна готовність» схарактеризуємо поняття «готовність» у вимірі сучасної науки.

У нашому дослідженні ми оперуємо поняттям «готовність», яке дефінюється як наявність здібностей (Б. Ананьєв, С. Рубінштейн), якостей особистості (К. Платонов), психологічний стан, суттєва ознака установки (Д. Узнадзе), психологічна умова успішності виконання діяльності (І. Ладанов), цілісне явище, скріплене переконаннями, морально-вольовими якостями особистості, способами поведінки, знаннями про професію та практичними вміннями і навичками (Р. Романенко; В. Серіков).

У науковій літературі виділяють два підходи до визначення поняття «готовність»: розуміння готовності як певного схічного стану; розуміння готовності як певної властивості або системи властивостей та якостей особистості. Аналізуючи наукові джерела у галузі психології, приходимо до висновку, що «готовність» переважно розглядається як особливий психічний стан. Дослідниця Н. Кузьміна тлумачить *готовність* до професійної педагогічної діяльності як складне соціально-психологічне явище, що охоплює комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості та систему професійно-педагогічних знань, умінь і навичок [5].

У своєму дослідженні М. Галицька виділяє такі складові формування готовності: психологічну (рівень мотивації), методичну (рівень компетенцій: мовної, соціокультурної, інтеркультурної) та дидактичну (механізми формування досліджуваної готовності) [3, с. 12]. Погоджуємося із міркуваннями М. Вікуліної про те, що готовність до професійної діяльності є надійним інструментом теоретичної і практико-перетворювальної діяльності педагога [1, с. 4–17]. Лаконічний аналіз сутності поняття «готовність» дозволяє визначити «професійну готовність» як результат професійної підготовки, психічний стан та якісні особистісні характеристики, що

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>